

eksisterer mellem Sagsfører og Klient. Derimod vil der ganske vist ikke være Noget til Ginder for, at Sagsførerraadet tager Spørgsmaalet op, forsaavidt Klienten selv klager over den Behandling, der fra Sagsførervæsenets Side er bleven ham til Del; men der forekommer det mig dog, at det ikke er videre nødvendigt at henlægge Spørgsmaalet om Honorarer til Sagsførerraadene, naar Parten dog kan gaa til Domstolene. Jeg skjønner ikke rettere, end at der efter Omstændighederne vil kunne øves et Tryk, naar der saaledes foreligger en udtrykkelig Støtte for den ene Part, inden Sagen kommer for Domstolene. Naar derfor Spørgsmaalet indbringes for Domstolene, skal Sagsførerraadet, saavidt jeg skjønner, ikke have Noget at bestille dermed. Det er kun visse udenfor de almindelige Retsspørgsmaal liggende Afgjørelser, der bør være Tale om at henlægge til Sagsførerraadene. Men forøvrigt forekommer det mig, at hele Spørgsmaalet om disse Raads Organisation ligeledes trænger til en nærmere Overveielse, som jeg ogsaa forudsætter vil blive det til Del paa et senere Stadium af Sagen.

Justitsministeren: Dengang Loven af 26de Mai 1868 var under Behandling, var det min Overbevisning, at man var i Begreb med at gjøre et uheldigt Skridt, man siden vilde komme til at angre, og denne min Overbevisning gav jeg dengang Udtryk i en Afhandling, som stod i Aftskrift for Retsvæsenet, og som de, der interessere sig for disse Spørgsmaal, ville kunne finde i Begyndelsen af Aargangen 1868. Jeg antog dengang og søgte at udvikle det, at netop paa en Tid, hvor man stræbte at indføre mundtlig Rettergang, burde man ikke foretage en ny Ordning af Sagsførervæsenet i den Retning, der var foreslaaet, og jeg var derfor dengang af den Mening, at man hellere skulde lade den ældre Tingenes Tilstand blive ved noget endnu, idet jeg antog, at man nok kunde høre paa de Ulemper, som bleve fremdragne, ved noget rigeligere at udnævne Sagsførere end tidligere, og jeg var ogsaa af den Mening, at man, naar den mundtlige Rettergang skulde træde i Kraft, maatte stille noget andre Betingelser til Sagsførerne, end der nu stilles; men det nyttede jo ikke noget, som bekendt, og det Skridt, der blev gjort ved Lov af 26de Mai 1868, blev gjort alligevel. Jeg mener nu, at det ved Spørgsmaalet om, hvorledes man vil stille sig i hele denne Sag, ikke kan nytte at gaae tilbage til disse Ting igjen. Man maa jo erindre, at vi nu have faaet Loven af 26de Mai 1868; der er derved stabt en faktisk Tingenes Tilstand, som nu har bestaaet i en lang Række Aar. Det er en Faktor, som man ikke kan lade være at tage Hensyn til, og derfor maa man efter min Mening se anderledes paa dette Spørgsmaal nu, end man kunde se derpaa, før Loven af 1868 udkom, da det Hele stod urørt, og da det havde

været muligt at gaa flere Veie. Jeg tror derfor, at det ikke kan nytte noget at vende tilbage til den Slags Betragtninger og sige: Dengang gjorde man noget feilt, da skulde man have gjort det og det, og det skulde vi nu forsøge paa at gjøre. Jeg mener, at man som sagt maa acceptere det nævnte Skridt, saaledes som det blev gjort, og at der ikke er Andet at gjøre end at forsøge paa at lede den Udvikling, som blev slaaet fast ved Lov af 26de Mai 1868, ind i et saa godt Spor som muligt, og denne Stilling har ogsaa Processkommissionen taget til Spørgsmaalet, idet den ligeledes under samtlige sine Overveielser og under de Forslag, som den har filltet med Hensyn til den vordende mundtlige Procedure, har accepteret den Tilstand, som blev stabt ved Loven af 1868, søgt at moderere den noget, men dog i det Væsentlige beholdt det Grundlag, som saaledes nu foreligger. Jeg skal nemlig med Hensyn til de Bemærkninger, som idag ere fremkomne her om det Betynderlige i at gjøre dette Skridt og det Betynderlige i at forsøge paa at gennemføre et Lovforslag som det foreliggende nu i dette Dieblit, hvor de nye Reformlove kunne ventes forelagte om kort Tid, gjøre opmærksom paa, at de Betragtninger, som i den Henseende ere fremhævede, kunde have Noget paa sig, dersom der var en væsentlig Modstrid mellem dette Lovforslag og den Ordning, som tænkes foreslaaet ved de nye Reformlove. Men det er der jo aldeles ikke. Var der det, vilde jeg selvsølgelig tage meget i Betænkning at foreslaa Noget, som man kom til i det Væsentlige at gjøre om igjen om nogle faa Aar; men det er slet ikke Tilfældet. Det, der foreslaas i nærværende Lovforslag, er jo i alt Væsentligt kun en Anticipation af det, som er foreslaaet i Loven om Retsorganisationen, det ene af de tre store Lovforslag, som udgjør Reformforslagene. Det er i alt Væsentligt det Samme, der er ingen principiel Forskjel, der er kun nogle enkelte praktiske Forskjelligheder f. Ex. med Hensyn til Ordningen af Sagsførervæsenets og Sagsførerraadene, Forskjelligheder, som der kan gives Grunde for, som jeg tror, man ved nærmere Overveielse vil finde fyldestgjørende. Men ellers, hvad Principerne angaar, er der ingen Strid mellem det her foreliggende og det, der foreslaas i de nye Lovforslag. Derfor tror jeg aldeles ikke, at den hele Betragtning har Noget paa sig. Der er ingen Grund til, naar man iøvrigt maatte finde Anledning til at gaa den foreslaaede Vej, at lade sig holde tilbage af Hensyn til Retsreformen. Hvad angaar de Betragtninger, som ere fremkomne angaaende den gennemgribende Forskjel, som der skulde være mellem den Karakter, Sagsførerstanden har, og den, den vilde faae efter Lovforslaget, saa skal jeg bemærke, at jeg heller ikke kan se, at der der er nogen saadan gennemgribende Forskjel. Den ærede første Taler gjen-